

Colofon

46e jaargang, nummer 3,
maart 2020
KringNieuws verschijnt
minimaal 8x per jaar

Secretariaat:

Nassastraat 13, 4931 XE
Geertruidenberg
Telefoon: 0162- 520519

E-mail:

[info@oudheidkundige-
kring-geertruidenberg.nl](mailto:info@oudheidkundige-kring-geertruidenberg.nl)

Redactie:

John François

Kopij voor KringNieuws

john.francois@hotmail.com

Sluitingsdatum kopij:

3 april 2020

Druk: Ergon, grafimedia te
Eindhoven

Afzonderlijke hoogtepunten:

Lezing actueel	1/2
Verslag lezing	2/3
Uitnodiging Algemene Leden Vergadering	4
Schenking Museum de Roos	5
De mooiste orgels	6/7
Divers nieuws / agenda	8

Bezoek onze website!

Ga naar:

[www.oudheidkundige-kring-
geertruidenberg.nl](http://www.oudheidkundige-kring-geertruidenberg.nl)

Speciale aandacht

[www.canon-
geertruidenberg.nl](http://www.canon-geertruidenberg.nl)

Rekeningnummer:

Rabobank
NL42 RABO 0115 6003 10
KvK nr. 40271212

Uitnodiging lezing: "Waterloo, om de toekomst van Europa"

Datum: donderdag 19 maart 2020
Spreker: Jan Pieter Six
Locatie: Theaterzaal van Cultureel Centrum 'De Schattelijn'.
Tijd: 20.00 uur (inloop vanaf 19:30)

Jan Pieter Six

Jan Pieter Six is jurist en heeft een loopbaan gehad in de verzekeringswereld, onder andere bij Interpolis in Tilburg. Later werd hij adviseur in duurzaamheid bij bedrijven. Voor Six is de Slag bij Waterloo een jarenlange fascinatie. In de lezing gaat de spreker aan de hand van tal van fraaie afbeeldingen in op de aanleiding, het treffen en de gevolgen

Napoleon Bonaparte

van de slag. Daarbij komen onder andere de Franse Revolutie, de hoofdrolspelers Napoleon, Wellington en von Blücher en de strategie bij de Franse invasie van 1815 aan bod. Ook vertelt Jan Pieter Six over de voorbereidende veldslagen bij Ligny en Quatre Bras, waarbij een belangrijke rol voor de Nederlanders, waaronder de prins van Oranje, was weggelegd en de cruciale rol van de Nederlandse troepen onder leiding van o.a. de in Breda overleden generaal David Hendrik Chassé van de Derde Divisie Ook aan de politieke betekenis van de Slag bij Waterloo besteedt. De Britse historicus Edward Creasy rekende de Slag bij Waterloo onder de vijftien meest beslissende veldslagen in de wereldgeschiedenis. De Slag bij Waterloo was een veldslag bij Waterloo, een plaatsje dat destijds lag in de Zuidelijke Nederlanden,

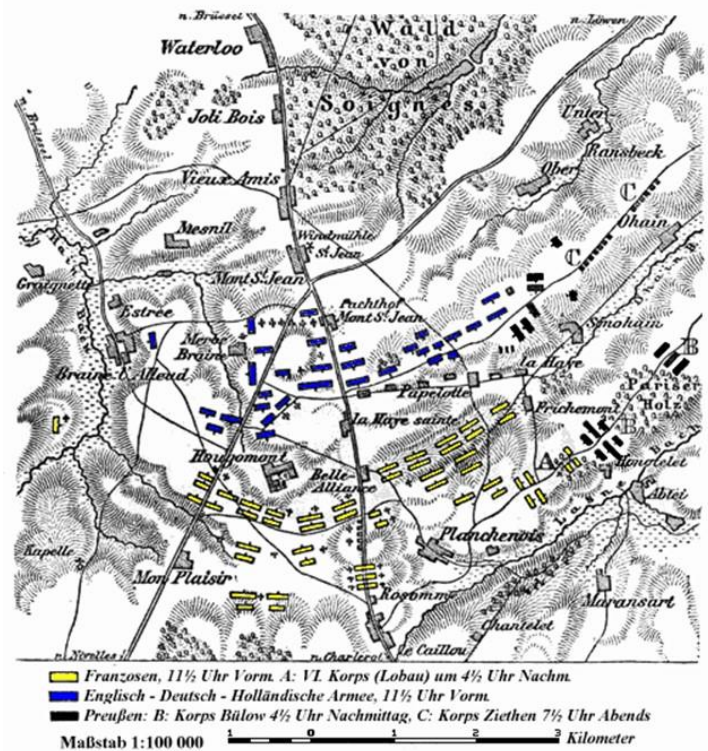

Een Brits carré slaat de Franse cavalerie af

Vervolg op pagina 2

tegenwoordig in België. Napoleon Bonaparte werd hier op 18 juni 1815 definitief verslagen door een coalitie van Britse, Hannoverse, Nederlandse en diverse Duitse eenheden onder opperbevel van de hertog van Wellington en een Pruisisch leger onder commando van maarschalk Gebhard Leberecht von Blücher. De veldslag bepaalde in belangrijke mate de toekomst van Europa. Het scheelde immers niet veel of Napoleon had de strijd gewonnen en niet Wellington; in dat geval had Europa er nu beduidend anders uitgezien. Spreker Jan Pieter Six zal dan ook zeker ingaan op de strategische keuzes, het gebrek aan een goede communicatie en de dramatische wending van de strijd. Een strijd met een gigantische militaire inzet: Frankrijk had een troepensterkte van 73.000 man die het moesten opnemen tegen 67.000 geallieerden en 60.000 Pruisen. Aan Franse zijde werden 25.000 militairen gedood of verwond, bij de (7e) Coalitie waren dat er 22.000. Napoleon werd in Parijs gedwongen afstand te doen van de troon, waarna de Britten hem verbanden naar Sint-Helena.

Elke slag en elke veldtocht kent een grillig verloop, zeker als de partijen, zoals bij de Slag bij Waterloo, zeer aan elkaar gewaagd zijn. Volgens de eerder aangehaalde historicus Creasy zou een Franse overwinning hebben geleid tot een terugkeer van tirannie en chaos. De Fransen waren van mening dat ze als natie niet gefaald hadden, maar zien 18 juni 1815 als een glorieuze nederlaag, als een symbool van zelfopoffering en de grootsheid van Frankrijk. Na ruim 200 jaar gaat het bij de officiële herdenking van de Slag bij Waterloo niet meer om de vraag wie gewonnen heeft en of deze overwinning

Historische kaart van de slag

terecht was. De nadruk ligt nu op de zinloosheid en uitzichtloosheid van oorlog. Die gedachten speelden duidelijk nog niet in juni 1815, tijdens de Slag bij Waterloo. De vele spraakmakende gebeurtenissen zorgen zonder twijfel voor een zeer boeiende lezing van Jan Pieter Six. (JH)

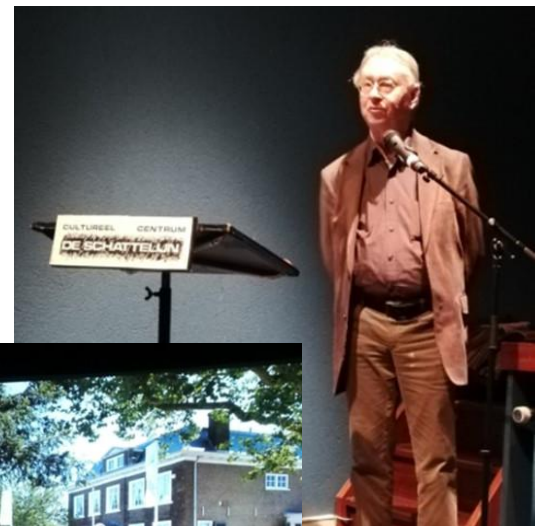
Verslag lezing "De wonderde wereld van de waterbouw"

Datum: donderdag 20 februari 2020
Spreker: Bas de Goeij & Remco van de Ven
Locatie: Theaterzaal van Cultureel Centrum 'De Schattelij'.

De in baggerdorp Sliedrecht geboren Remco van de Ven zorgde op donderdag 20 februari voor een bijzonder boeiende en goed bezochte OKG-lezing over 'De wonderde wereld van de waterbouw' ofwel over de geschiedenis van het baggeren. Van de Ven bleek een begenadigd spreker, die als oud-medewerker van baggermaatschappij Adriaan Volker, heel goed weet waarover hij spreekt.

Zijn lezing werd door een voormalig kapitein op een sleephopperzuiger van Volker, Bas de Goeij, op een prettige manier visueel gemaakt met prachtige foto's én filmpjes over een spraakmakend stuk innovatief Nederlands vakmanschap wereldwijd.

De lezing begon met het bagger-beugelen vanaf een houten vlet en het baggerschip waar op het dek vier paarden rondliepen die een vernuftig raderenwerk in beweging zetten zodat het bagger opgescheept kon worden en ging verder met onder andere de geschiedenis van de families Volker, Van Oord, Bos en Kalis en De Nul, het door Romeinen gegraven Kanaal van Corbula, de rol van Floris V, het gebruik van centrifugaalpompen, de dieselelektrische baggermolen, een valpijpschip, rainbowen en de snijkopzuiger tot en met de werkzaamheden van de meest moderne sleephopperzuigers. Uiteraard kwamen ook bijzondere projecten aan bod zoals de bouw van vijftien

Remco van de Ven tijdens zijn lezing

Jan van Gils (voorzitter OKG) stelt de sprekers Bas de Goeij & Remco van de Ven voor aan het publiek

pijlers van de Moerdijk-spoorbrug, de Afsluitdijk, Europoort, Maasvlakte I en II, het in zee gebouwde vliegveld Chek Lap Kok en de Palmeilanden bij Dubai. Ook de aanleg van een nieuwe 'bypass' in het Suezkanaal die

Familiefoto Adriaan Volker

met 30 baggereenheden binnen een jaar tijd geklaard werd, kwam in woord en beeld voorbij. Evenals de realisatie van windmolenparken op zee en het leggen van communicatiekabels en gas- en olieleidingen in de zeebodem. Ook vergat de spreker niet de betrokkenheid van de baggeraars met de natuur bij de aanleg van de Marker Wadden en de Hondsbossche Zeewering. Zouden de baggeraars de Nederlandse kust niet in orde houden, dan zou ons land nu voor een derde deel onder water staan, merkte Remco van de Ven nog fijntjes op. De zakendoen van de baggeraars uit Sliedrecht typeerde hij als volgt: 'kan niet bestaat niet' en 'eerst sparen en dan kopen'.

Omstreeks 50 na Christus liet de Romeinse generaal Corbulo, om zijn soldaten bezig te houden, een kanaal van 23 mijl (34 km) graven tussen de Maas en de Rijn. Door de aanleg van het Kanaal van Corbulo konden ze de gevaarlijke Noordzee, met hun voor zeevaart ongeschikte platbodems, voortaan vermijden. Volgens historici is dit wellicht het eerste baggerproject in ons land geweest. De eerste 'professionele baggeraars' zijn volgens Remco van de Ven, oud VVV-wethouder in de gemeente Sliedrecht,

de koeienboeren die betrokken waren bij de 'drooglegging' van de Alblasserwaard (Alblasser Waert) in 1277. Het veel te natte gebied zou worden omringd met dijken, iets wat in een overeenkomst met Graaf Floris V was geregeld. De grond bij die klus werd verzet door de plaatselijke veeboeren, die al snel merkten dat dat ze veel meer geld met baggeren konden verdienen dan met hun koeien. Op een gegeven moment telde ons land tussen de 40 en 50 professionele baggerbedrijven, een aantal dat met name door tal van fusies steeds lager

werd. Het is ondoenlijk de gehele geschiedenis van het baggeren in dit verslag te beschrijven. Beter is het voortaan de gratis toegankelijke OKG-lezingen bij te wonen. De wegblijvers hebben nu het boeiende verhaal van Van de Ven moeten missen, evenals de bijzondere foto's en films van De Goeij. Ze hebben ook de prachtige anekdote gemist over Jan De Nul, directeur van het naar hem genoemde bagger- en landwinningsbedrijf uit het Belgische Aalst. Het verhaal over een ritje met een Ford Anglia en het via een touw ladder aan boord komen van een ongeladen sleephopperzuiger van de directeur met hoogtevrees was hilarisch. Op verzoek van een van de aanwezigen sloot Remco van de Ven zijn lezing af met een verhaal over goudstaven dat op 10 mei 1940 op de bodem van de Nieuwe Waterweg terecht kwam. Naast de 937 goudstaven speelden onder meer Loodsboot nr. 19, de Zandzuiger Sliedrecht 9, een zeemijn, smokkelaars en de Belgische wielrenner John Braspenninx een rol. Het overgrote deel van de goudstaven ligt in een Zwitserse kluis. Er ontbreken nog zes goudbaren met een hedendaagse waarde van ca. 2,5 miljoen euro.

Bas de Goeij en Remco van de Ven zijn al geruime tijd vrijwilligers van het Nationaal Baggermuseum in

Sliedrecht. Het zal niemand verbazen dat ze een ieder die meer wil weten over de geschiedenis van het baggeren een bezoek te brengen aan dit museum. Het in een prachtig historisch pand gevestigd museum beschikt over een bijzondere collectie. Sinds 2015 is er in de ruim 1200 m2 grote tuin van het Baggermuseum over een interactieve Baggerpraktijktuin voor jong en oud met in totaal zestien werkstations. Daarmee kunnen de deelnemers ervaren welke technieken er gebruikt worden in de waterbouw en specifiek op het gebied van baggeren. Voor meer informatie: www.baggermuseum.nl. (Jan Hoek).

De baggerwerken in het Suezkanaal

Uitnodiging voor de Algemene Ledenvergadering van de Oudheidkundige Kring 'Geertruydenberghe' op donderdag 19 maart 2020

Locatie: Cultureel Centrum 'De Schattelijjn', vergaderruimte 1e verdieping.

Tijd: : 19.00 uur

Aansluitend om ca. 20.00 uur, lezing in de theaterzaal.

Agenda:

1. Opening en mededelingen.
2. Goedkeuring verslag vorige jaarvergadering d.d. 21 maart 2019
3. Jaarverslagen 2019
4. Financieel jaarverslag 2019 en Balans per 31 december 2019
5. Bevindingen van de kascommissie, de heren Jan van Lith en Wim Sluiter
6. Begroting 2020
7. Bestuursverkiezing 2020
 Het bestuur bestond in 2019 uit de heren: Jan van Gils, voorzitter, Anton Krols (gedeeltelijk secretaris), Ron Ahrens (penningmeester), Chris van den Heijkant (plv.. secretaris), John François (lid).
 De heer Anton Krols is aftredend en niet herkiesbaar. De heer Ron Ahrens is aftredend en herkiesbaar.
 De heren Jan Hoek, Theo Schneijdenberg en Evert Visser stellen zich verkiesbaar voor een bestuursfunctie.
8. Benoeming kascommissie 2020
9. Huldiging jubilarissen
11. Rondvraag
12. Sluiting met aansluitend om ca. 20.00 uur in de theaterzaal een lezing door de heer Jan Pieter Six met als thema: Waterloo, om de toekomst van Europa.

Alle stukken worden vooraf aan de vergadering, digitaal toegezonden aan die leden waarvan het e-mailadres bij het secretariaat bekend is. Van deze vergadering liggen de stukken, in een beperkt aantal achterin de vergaderzaal ter inzage voor die leden welke geen e-mailadres hebben.

Weet U niet zeker of Uw email-adres bekend is dan kunt U dit alsnog doorgeven via: info@oudheidkundige-kring-geertruidenberg.nl waarna de stukken U worden toegezonden

SCHENKING SCHILDERIJ JASPER DE BRUIJN AAN MUSEUM DE ROOS

Op woensdag 19 februari vond in Museum De Roos de schenking van een schilderij van wijnhandelaar en voormalig burgemeester van Geertruidenberg Jasper de Bruijn (1788-1853) plaats. Daarbij onder andere aanwezig burgemeester Marian Witte, de nazaten Nicole en Pauline de Bruijn en vertegenwoordigers van Museum De Roos en de OKG. In De Langstraat van 26 februari stond een artikel over deze bijeenkomst. Omdat de OKG een belangrijke rol bij deze schenking heeft gespeeld, willen wij u de integrale tekst niet onthouden.

burgemeester Marian Witte, de nazaten Nicole en Pauline de Bruijn met op de achtergrond het schilderij

GEERTRUIDENBERG – Jasper de Bruijn werd in 1788 geboren in het pand aan de Markt 35 en woonde heel zijn leven in de vestingstad. Jasper werd een succesvol zakenman en vestigde zich met zijn wijnhandel in het pand De Roos, Zelf woonde hij in het pand rechts van De Roos, het 'Swarte Lam' geheten. Hij was daarnaast zeer betrokken bij het maatschappelijke leven in Geertruidenberg. Vanaf 1848 tot aan zijn dood in 1853 was hij een alom geliefd burgemeester, met een traktement van 300 gulden per jaar, die veel voor de stad betekend heeft. Sinds woensdag 19 februari is Jasper de Bruijn weer terug op de plaats waar hij thuishoort. In dit geval in de vorm van een schilderij, dat komt te hangen in Museum de Roos, en is geschonken door twee directe nazaten: Nicole en Pauline de Bruijn. Huidig burgemeester Marian Witte zorgde tijdens de feestelijke overhandiging voor een officieel tintje, door het schilderij te onthullen.

In zijn welkomstwoord vertelde voorzitter Jan van Gils van de Oudheidkundige Kring 'Geertruydenberghe' (OKG) dat OKG-secretaris Chris van den Heijkant al geruime tijd

Jan van Gils,

goede contacten met de familie De Bruijn heeft, met name met Nicole en Pauline. Dit contact heeft al eerder geleid tot het schenken van het fraai gerestaureerde bureau van Jasper aan het Museum de Roos. Uit deze contacten ontstond ook het idee om het portretschilderij van de voormalig burgemeester, dat door vererving nog steeds in de familie is, terug te laten keren naar de plek waar Jasper thuishoort. "Deze terugkeer heeft best nog wat voeten in aarde, want het schilderij bevond zich namelijk in het huis van Adriëne, de overleden zus van Nicole en Pauline, dat in Curaçao staat. Dankzij de positieve medewerking van hun zwager heeft Pauline het schilderij opgehaald en na de nodige strubbelingen bij de douane teruggebracht naar Nederland", aldus een zichtbaar contente Chris van den Heijkant." Burgemeester Witte complimenteerde de zussen na de onthulling met het mooie gebaar en vond het prachtig om te zien dat een van haar voorgangers, zoals ze stelde, weer is thuisgekomen.

Cor Heesters en Ron Haveman

Kelderwijn

Content waren ook de bestuursleden van Museum de Roos. In zijn dankwoord namens het bestuur roemde ook Ron Haveman de familie De Bruijn door afstand te doen van het schilderij en dat te schenken aan Museum de Roos. Vervolgens bewees hij een vat boordevol geschiedkundige kennis te zijn, waarover hij ook nog eens onderhoudend kon vertellen. Aansluitend ondertekenden Cor Heesters, bestuursvoorzitter van Museum de Roos en de zusters Nicole en Pauline de schenkingsovereenkomst. Als herinnering aan deze toch wel bijzondere bijeenkomst ontvingen de aanwezigen een fles wijn met op het etiket een afbeelding van het schilderij van Jasper de Bruijn. Het werd niet duidelijk of deze Merlot & Cabernet Sauvignon-wijn uit de kelders van Jasper de Bruijn komt. Hij bouwde zijn wijnhandel uit tot een zeer florerend bedrijf. Het pand aan de Markt werd zelfs te klein voor de opslag van de wijnen, want vanaf 1841 huurde hij voor 20 gulden van de gemeente de kelder onder het stadhuis. Op het door Ron Haveman ontworpen etiket staan ook de namen en logo's van Museum de Roos en de OKG, wat gezien kan worden als een bewijs van goede samenwerking. Wie meer wil weten over het buitengewoon interessante leven van Jasper de Bruijn, kan dat vinden in het onlangs verschenen door Arjan van Loon geschreven boek in de OKG-serie 'Panden en Standen' over Markt 46. Dat boek is verkrijgbaar bij de OKG; voor meer informatie: www.oudheidkundigekringgeertruidenberg.nl. (Jan Hoek)

U weet even niet waarheen? bezoek dan eens de meest indrukwekkende orgels in Nederland.

's werelds mooiste historische orgels staan in uw achtertuin. Maar juist wat zo dichtbij is, zien we weleens over het hoofd. De zomer is de ideale periode om daar verandering in te brengen en om op orgelsafari te gaan. Er worden talloze concerten georganiseerd, doorgaans van een uur, vaak gratis toegankelijk (met collecte) of voor een tientje te bezoeken. Maar waar vindt u de aller-mooiste en moet u dus zeker heen?

Waspik

De Crane-orgel, Hervormde Kerk, Waspik

Het Brabantse dorpje Waspik was onlangs volop in het nieuws omdat zwemmer en inwoner Maarten van der Weijden er werd gehuldigd voor zijn Elfstedentocht. Leuk en aardig, maar eigenlijk zou Waspik natuurlijk wereldberoemd moeten zijn om het weergalozes orgel (1767) van de Hervormde Kerk.

<https://www.youtube.com/watch?v=zBMz2U7BCv0#t=2m27s>

Hocque-Heyneman-orgel, Hoofdorgel van de Sint-Janskathedraal, 's-Hertogenbosch

Dit orgel kent een lange geschiedenis die begint met de bouw in de periode 1618-1638 door Floris Hocque II, Hans Goltfuss en Germer von Hagerbeer. Het doksaal en de orgelkast werden gebouwd door Frans Simons, een schrijnwerker die wellicht afkomstig was uit Leiden. Het beeldhouwwerk van de orgelkast werd gesneden door Gregor Schysler uit Tirol, die echter net als Floris Hocque in Keulen was gevestigd. Het orgel is in de afgelopen eeuwen door verscheidene orgelbouwers gerenoveerd, uitgebreid en/of verbeterd. De laatste renovatie vond plaats in 1984 en werd uitgevoerd door de firma Flentrop. Hierbij werd het orgel ongeveer teruggebracht naar de situatie van 1787, zoals de Duitse orgelbouwer A.G.F. Heyneman het orgel opleverde. Hierbij is gebruikgemaakt van veel pijpwerk uit die tijd, maar ook van pijpen uit latere periodes. Eind 2003 is het orgel grondig schoongemaakt.

https://www.brabantorgel.nl/DenBosch-StJanKathedraal_frameset.html

Vollebregtorgel, Sint-Catharinakerk, 's-Hertogenbosch

Orgel met Hoofdwerk, Bovenwerk, Borstwerk en vrij Pedaal, in 1851 gemaakt door J.J. Vollebregt en Zoon. In 1898 overgeplaatst en gewijzigd door Maarschalkerweerd, in 1956 gerestaureerd. Per 1 juli 2015 is de kerk aan het Kruisbroedershof gesloten voor kerkelijke erediensten maar in april 2019 weer geopend.

<http://www.brabantorgel.nl/DenBosch-Catharinakerk.html>

Breda

Flentrop-orgel, Grote Kerk, Breda.

in 1969 gebouwd door de firma Flentrop. Het is een van de grotere kerkorgels van Nederland na vele restauraties, uitbreidingen en verbeteringen. Het heeft de kleuren van het huis Nassau, blauw en goud. Het behoort tot de grootste 4-klaviers mechanische instrumenten in Zuid-Nederland.

https://upload.wikimedia.org/wikipedia/commons/transcoded/c/c3/Breda_in_Beeld-

[Start Orgelconcertserie Jong Talent.webm/Breda in Beeld-](#)

[Start Orgelconcertserie Jong Talent.webm.480p.vp9.wbm](#)

Maarschalkerweerd-orgel, Maria van Jessekerk, Delft

Pas vanaf 1848 mochten rooms-katholieken grote kerken bouwen aan de straat. Dat leidde niet alleen tot een opleving in de Nederlandse architectuur (denk aan de neogotiek van Pierre Cuyper), het zorgde ook voor schwing in de orgelbouw.

<https://www.youtube.com/watch?v=dT2to6VY96o>

Mariakerk (bouwer onbekend), Krewerd

Een instrument uit een dorp met nog geen honderd inwoners. Het orgel (1531) van het kerkje in het Noordoost-Groningse Krewerd is weliswaar niet het oudste (daarover straks meer), het is zeker het ruigste en rauwste van ons land.

https://www.youtube.com/watch?v=fMVW_eHg0cl&t=11s

Müller-orgel, Grote of St. Bavokerk, Haarlem

Als er één instrument aanspraak op maakt Neêrlands nationale orgel te zijn, is dat het Müller-orgel van de Bavo in Haarlem. Het werd gebouwd door Christiaan Müller (1690-1763) en groeide kort na voltooiing in 1738 uit tot toeristische attractie, zo groot en rijk was het. Händel en Mozart speelden erop. Het Müller-orgel bevat zo'n vijfduizend pijpen, verdeeld over 64 registers.

<https://www.bachvereniging.nl/nl/bwv/bwv-527/>

Müller-orgel, Grote of Jacobijnerkerk, Leeuwarden

Het orgel van de Grote Kerk van Leeuwarden (voltooid in 1727), is de kleinere maar oudere broer van het instrument in de Bavo in Haarlem, want eveneens van de hand van Christiaan Müller. Het kan heel krachtig klinken, maar juist de ingetogenere stemmen zijn zo mooi.

https://www.youtube.com/watch?v=vPly2n9BN_8

Bätz-orgel, Domkerk, Utrecht

Op 10: Utrecht. Toen een tornado in 1674 over de stad raasde, stortte het middenschip van de Domkerk in. Tot 1826 bleef de kerk een halve ruïne. Bij de opknapping, waarbij het middenschip definitief werd afgeschreven, werd voor de westwand van de verkleinde kerk een nieuw orgel besteld bij de broers Jonathan en Johan Martin Willem Bätz.

<https://www.youtube.com/watch?v=5N4MqUGGrx0>

Walcker-orgel, Martinikerk, Doesburg

Rotterdam heeft een trieste orgelgeschiedenis. In de Laurenskerk stond eens het grootste instrument van de Republiek. Dat werd gesloopt en vervangen. Het nog grotere nieuwe orgel overleefde het bombardement van 1940 niet. Maar ook na de oorlog ging er het een en ander mis. Het Walcker-orgel (1914) van de Nieuwe Zuiderkerk werd gedemonteerd en verkocht nadat die kerk werd gesloopt.

<https://www.youtube.com/watch?v=eRrJ3g3FrMA>

Robustelly-orgel, St. Lambertuskerk, Helmond

Een van de vele leuke aspecten aan orgels is dat elk orgel écht uniek is. Waar zo'n 90 procent van de pianisten voor een Steinway kiest, is er in de orgelwereld geen min of meer universeel ideaal van klank of vorm. Dat betekent dat het ene orgel heel geschikt is voor Bach (dat in Leeuwarden bijvoorbeeld), waar het andere zich juist meer leent voor Franse barokmuziek.

<https://www.youtube.com/watch?v=wyGaZWmT6sU>

König-orgel, Stevenskerk, Nijmegen

Het orgel van de Stevenskerk in Nijmegen werd in 1776 voltooid door de uit Keulen afkomstige Ludwig König. Toen in februari 1944 geallieerde vliegtuigen Nijmegen bombardeerden, stortte de toren in. Die viel gedeeltelijk op de kerk, waarbij het orgel ernstig beschadigd raakte. Dat het orgel nu zo mooi klinkt, met zo veel subtiele stemmen, is het resultaat van arbeid, kunde en veel liefde. Bij de laatste restauratie is de oorspronkelijke, fraaie strogele kleur hersteld.

https://www.youtube.com/watch?v=6CXZ0V_nSmw

Hinsz-orgel, Bovenkerk, Kampen

Ooit was de Hanzestad Kampen een van de welvarendste steden van de Nederlanden. Dat uitte zich in een kruisbasiliek met een gigantisch middenschip dat overal

bovenuit torende: de Bovenkerk. De grote attractie is het orgel van Albertus Anthoni Hinsz uit 1743, met ook het nodige oudere pijpwerk. Het is een enorm rijk instrument dat – geholpen door de ruime akoestiek – zo kan bulderen dat het van de muur lijkt te komen. Niet voor niets is het de favoriet van orthodox-gereformeerd Nederland.

<https://www.youtube.com/watch?v=PYbBXErQyrk>

Van Hagerbeer-orgel, Pieterskerk, Leiden

Veel bekende orgels in Nederland dateren van voor de introductie van de gelijkzwevende stemming, waarbij je moeiteloos in alle toonsoorten kunt spelen en een kleine mate van valsheid accepteert. In de Gouden Eeuw stonden de orgels nog in middentoonstemming, waarbij er nog echt verschil was tussen de toonsoorten. Er werd naar gestreefd om de belangrijkste tertsen zo zuiver mogelijk te maken. Het ene akkoord klinkt heel ontspannen, het andere juist heel vals. Dan word je weer gestreeld, dan weer geprikt: juist dat contrast maakt de stemming zo interessant.

https://www.youtube.com/watch?v=9aSDxvU_Vyg

Schnitger-orgel, kerk van Noordbroek

Als het over orgels gaat, is het waar: er gaat niets boven Groningen. Wijs een willekeurig wierdedorp (de 'wierde' is de Groningse variant van de terp) aan op de kaart van de provincie en 95 procent kans dat er een grandioos orgel staat. In Groningen kom je vaak de naam Schnitger tegen. Arp Schnitger (1648-1719), afkomstig uit Hamburg, gold als de Stradivarius onder de orgelbouwers.

<https://www.youtube.com/watch?v=Hs1E5GidxMc>

Hans Wolff Schonat-orgel, Nieuwe Kerk, Amsterdam

Een orgel was in de 17de eeuw (en later trouwens ook) een object van prestige. Zo werden de orgels in Groningen bekostigd door rijke herenboeren, vaak ter meerdere eer en glorie van henzelf. En ook het rijke Amsterdam moest zijn macht dus uitgedrukt zien in een groot orgel.

<https://www.youtube.com/watch?v=HcLWXZaAC7g>

Van Hagerbeer-Schnitger-orgel, Laurenskerk, Alkmaar

In de Alkmaarse Laurenskerk vindt u niet één, maar twee wereldberoemde orgels. In het koor staat het oudst bespeelbare instrument van Nederland, het Van Covelens-orgel uit 1511. Dat dit zo goed bewaard is gebleven, kwam doordat de kerkgangers in 1645 een nieuw speeltje kregen: een orgel gemaakt door Germer van Hagerbeer. Vanaf 1723 werd het uitgebreid door Franz Caspar Schnitger. Inderdaad, de zoon van.

<https://www.youtube.com/watch?v=SopaCsjEKPM>

Hoofdorgel, Martinikerk, Groningen

Is er dan een orgel nóg mooier dan dat van de Laurenskerk? Een kwestie van smaak, natuurlijk maar het orgel van de Martinikerk in Groningen is ongelooflijk. Toen Arp Schnitger in 1691 een nieuw orgel bouwde voor de Martinikerk, hergebruikte hij de kas en veel van de pijpen van het vorige orgel, een instrument uit de late 15de eeuw. Na Schnitger is het herhaaldelijk uitgebreid en aangepast. Sinds de restauratie in 1984 is de barokke glans weer helemaal terug.

<https://www.bachvereniging.nl/nl/bwv/bwv-565/>

Ledenvaria:

Mevr. H de Bruijn, Made

Agenda:

- **Lezingen Oudheidkundige Kring**
19 maart, Jan Pieter Six Waterloo, om de toekomst van Europa.
23 april Karel Loeff De kermis komt! (let op datum gewijzigd)
- **Vergadering bestuur OKG**
 Helaas is het vergaderschema weer gewijzigd en zijn de geplande data komen te vervallen.
- **Woensdag 18 maart 2020** in het Biesbosch Museum Eiland lezing "verleden, heden en toekomst van de Biesbosch" Aanmelden mail info@biesboschmuseumeiland.nl
- **18 maart: Uitreiking 'Zachte G'-prijs, meer info**
<https://www.erfgoedbrabantacademie.nl/agenda/uitreiking-zachte-g-prijs-2020>
- **4 en 18 april en 2 mei, Lezingencyclus over rechtspraak door de eeuwen heen, Regionaal Archief Tilburg.** Geïnteresseerden kunnen zich tot en met 31 maart 2020 per mail aanmelden via info@regionaalarchieftilburg.nl o.v.v. Moord en doodslag. Deelname is kosteloos (inschrijven kan alleen als je bij alle drie de bijeenkomsten aanwezig bent). Meer info, <https://www.regionaalarchieftilburg.nl/home/blog-detail/algemeen/2020/02/25/moord-en-doodslag-in-het-archief---een-lezingencyclus/>
- **Tienduizenden archeologische rapporten nu digitaal**, volg deze link <https://archeologieinnederland.nl/nieuws/tienduizenden-archeologische-rapporten-nu-digitaal>
- **Programma "De Biesbosch 75 jaar bevrijd"; Ma 4 mei**, Dodenherdenking.
Di 5 mei, Bevrijdingsfeest Muziek op de Markt van lokale artiesten en driekernenorkest met grote lunch georganiseerd door veteranen, voor veteranen en inwoners
- **Di 19 mei**, Voedseltocht Geertruidenberg – Hardinxveld – Giessendam Kinderen verzamelen houdbare voedselproducten – oude legervrachtwagens halen op bij 1 basisschool – overladen op de oude schepen – deze passeren elkaar met op elk schip de burgemeester – aankomst in dorpen – transport producten naar de voedselbanken – maaltijd met alle vrijwilligers door veteranen -- tegeltableau komt centraal te staan
- **14 juni 2020** 14e Brabants Dialectenfestival in Lieshout. Meer info: www.brabantsdialectenfestival.nl

Planoverleg schema 2019 /

Het Monumentenhuis Brabant biedt in samenwerking met de Rijksdienst voor het Cultureel Erfgoed en de provincie Noord-Brabant de mogelijkheid om ingrijpende restauratie- en herbestemmingsplannen voor rijksmonumenten vroegtijdig te bespreken. Meer weten volg deze link, <http://www.monumentenhuisbrabant.nl/nieuws/>

Zie hier ook, "Woonhuissubsidie vervangt fiscale aftrek voor particuliere eigenaren rijksmonumenten"

Van onze bibliotheek

Circulatie heemkunde bladen

Wist u dat binnen de kring diverse bladen circuleren welke in een roulatiesysteem onder de leden worden doorgegeven? Heeft u hiervoor interesse kunt u zich opgeven bij Anne van Berg-ter Schure of via email info@oudheidkundige-kring-geertruidenberg.nl

Een overzicht van deze bladen treft u hieronder;

- De Klok Heemkunde kring Made
- De Mulder Heemkunde kring Gilze Rijen
- De Wazerwijen Heemkunde kring Dongen
- Engelbrecht van Nassau Heemkunde kring Breda
- De Búrt Heemkundekring Hooge en Lage Zwaluwe
- Effe Lústere Heemkunde kring Werkendam
- De Waterschans Heemkunde kring Bergen op Zoom
- Met gansen trou Heemkunde kring Heusden e.o.
- De Koerier Brab. Heem en Erfgoed Brabant
- Holland Historisch tijdschrift
- Immaterieel erfgoed
- Saillant Stichting Menno van Coehoorn
- Westerheem Nederlandse Archeologie
- Zuidwesterheem Archeologie Zuidwest Nederland
- Vitruvius Vakblad voor erfgoed professionals
- Terra Cognita Archeologische vereniging Land van Heusden en Altena
- Archeologisch Magazine
- InBrabant tijdschrift van Erfgoed Brabant

Van de redactie

Beste leden van de Oudheidkundige Kring Geertruidenberghe,
 Mocht u kopij willen aanleveren voor het KringNieuws of NieuwsFlits wil ik u dit even mee geven:

De uiterste inleverdatum van kopij voor KringNieuws nr. 4 is **03-04-2020**. Het KringNieuws valt dan in de week van 13-04-2020 in de bus.

HUISEIGENAREN OPGELET Van maart tot en met 30 april kunnen particuliere eigenaren van een rijksmonument met een woonfunctie subsidie aanvragen. Het gaat om de vorig jaar gemaakte kosten. De aanvraag wordt behandeld door de Rijksdienst voor het Cultureel Erfgoed. De kosten die de huiseigenaren maken in 2020 kunnen zij meenemen in de aanvraag van volgend jaar. De instandhoudingssubsidie vervangt een belastingaftrek. In tegenstelling tot deze fiscale regeling is de subsidie alleen bedoeld voor kosten van reguliere onderhouds- en restauratiewerkzaamheden aan monumentale onderdelen van het rijksmonument. Er staan 36.252 rijks monumentale huizen in Nederland. De subsidie wordt dit jaar voor het eerst ter beschikking gesteld.

Nadere informatie: www.cultureelerfgoed.nl